

Monumentnummer*: 480651

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status **rijksmonument**
Inschrijving register* **01 november 1994**
Kadaster deel/nr **82851/189**

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Markelo	Hof van Twente	Overijssel

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Markelo	C			2372
Markelo	C			2371

*Omschrijving***

HOOFDGEBOUW (Huis Weldam). Twee verdiepingen hoog in rode baksteen opgetrokken onderkelderd en omgracht door een afgeknot met leien gedekt (Rijndekking) schilddak overkapt hoofdgebouw, dat door een dam met het voorplein verbonden is. Deze dam, die een vroegere toegangsbrug vervangt, is met hardsteen-platen gedekt. Het hoofdgebouw bestaat uit een 16de-eeuwse rechthoekig middenpaviljoen, dat aan de ingangs(zuid-)zijde in de 17de eeuw van twee vooruitspringende rechthoekige korte vleugels en met een natuurstenen hoofdgevel, versierd met pilasters in Ionische kolossaal-orde is voorzien. Aan het einde van de 19de eeuw, toen het huis ingrijpend werd gerestaureerd, werden respectievelijk aan de NW-zijde en NO-zijde van het middenpaviljoen geheel volgens smaakopvattingen van toen in historiserende trant een rechthoekige en achthoekige toren gebouwd, zoals dat bij vele andere huizen ook heeft plaatsgevonden.

Omstreeks 1644-1645 liet de toenmalige eigenaar Johan Ripperda het huis ingrijpend in classicistische stijl verbouwen. Toen werd ondermeer het huidige zandstenen classicistische middenfront aan de voor(zuid-)zijde aangebracht met de centrale in een aedica gevatte ingangspartij en met guirlandes, festoenen en draperien in vakken op de vensterassen tussen de beganegrond en de eerste verdieping. In het fronton van de aedica de initialen S.M.R. (Sophia Margaretha van Raesfelt, overleden in 1647), echtgenote van de bouwheer. Het middenfront is door met Ionische kapitelen bekroonde pilasters in drie traveeën geleed en wordt door een brede aan de vleugels en aan de zijgevels omgaande kroonlijst afgesloten. Aan weerszijden van de ingangspartij en op de verdieping per travee een zandstenen kruisvenster (de kruisvensters op de verdieping zijn origineel; de kruisvensters beganegronds zijn tijdens de restauratie in de laatste kwart van de 19de eeuw aangebracht). Op de as van de centrale travee een zandstenen dakkapel met 24-ruits schuifvenster (het schuifvenster, is, evenals de overige schuifvensters van de dakkapellen, aangebracht tijdens de restauratie uit de

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

laatste kwart van de 19de eeuw) met tympaan-bekroning. In het fronton centraal in reliëf een hartmotief met afgewende knorren aan weerszijden. Op de as van de zij-traveeën een iets hoger gelegen kleine houten eveneens door een tympaan bekroonde dakkapel met 12-ruits schuifvenster.

De vier hoeken van het afgeknotte schilddak van het rechthoekige middenpaviljoen worden door vierkante zandstenen postamentvormige schoorstenen met vakken op de zijden en festoenen aan de voor- en buitenzijden van hun voetstukken bekroond.

Waarschijnlijk kwamen de vleugels en de classicistische voorgevel tesamen in een bouwcampagne tot stand. De vleugels en het middenpaviljoen omgeven een rechthoekig met hardsteen-platen gedekt terras, dat aan de voorzijde aan weerszijden van de toegangsdam door een 17de-eeuwse zandstenen balustrade wordt afgesloten. Aan het linker- en rechter uiteinde van de balustrade, tegen de vleugels, een zandstenen liggende sfinx uit ca. 1800. De vleugels zijn voorzien van door Ionische pilasters bekroonde zandstenen hoekblokken en worden halverwege door een zandstenen cordonlijst geleed, die aan de zijgevels van het middenpaviljoen omgaan. De vleugels zijn overkapt door een met leien gedekt in het schilddak overgaand schilddak, dat op het nokeinde door een monumentale zandstenen mortiertvormige met acanthusbladeren versierde schoorsteen, met festoenen op het voetstuk, aan de voorzijde en zijkanten wordt bekroond. Tegen beide binnenzijden van de vleugels werd een klein rechthoekig uitbouwje opgetrokken met een aan de voorzijde gesitueerd korfbogig toegangspoortje naar de kelderruimte. De sluitsteen van het westelijke poortje draagt het jaartal 1645. Hoger in deze muren van de vleugels, die bouwsporen van een getoogd venster vertonen, is een oorspronkelijk van de bouwhuizen afkomstige wapenstein geplaatst. Aan de oostzijde het wapen Ripperda met het opschrift: "Tempore Unicinis anno 1676" en aan de westzijde hetzelfde wapen met het onderschrift: "Tempore Uniconis 1681". Op de verdieping aan deze zijden een 18de- of 19de-eeuws schuifvenster met 9-ruitsindeling en erboven een door een tympaan bekroonde dakkapel met schuifvenster met 12-ruitsindeling (de dakkapel aan de oostzijde werd hier tijdens de restauratie in de laatste kwart van de 19de eeuw geplaatst). De voorgevel van de vleugels zijn gelijkvloers voorzien van ieder twee smalle enkelruits (oorspronkelijk meerruits-)vensters met zandstenen omlijsting. In de westgevel van de westelijke vleugel twee kraagstenen van een verdwenen gemak. Voorts aan de naar buiten gerichte zijden van de vleugels op kelderniveau twee kleine vier-ruitsvensters, beganegronds een 12-ruitsvenster en op de verdieping een 24-ruitsvenster. Evenals de overige vensters aan de zijden en achtergevel van het middenpaviljoen dateren deze vensters uit de 18de en uit de laatste kwart van de 19de eeuw.

In de zijgevels en de achtergevel van het middenpaviljoen zijn segmentbogen van de oorspronkelijke, later gewijzigde en gedeeltelijk dichtgemetselde vensters zichtbaar. De in voluten eindigende kraagstenen (midden 16de eeuw) aan de rechter gevel, die thans een balkon dragen, zijn naar alle waarschijnlijkheid overblijfselen van een arkel, overeenkomstig die aan de voorgevel van huis Twickel te Delden. De rechter gevel is in vier traveeën geleed met op kelder-niveau vier kleine vier-ruitsvensters met diefijzers, op de verdieping vier schuifvensters met 24-ruitsindelingen en beganegronds aan de linker zijde twee schuifvensters met 12-ruitsindelingen en rechts boven de genoemde kraagstenen een korboogvormige zandstenen omlijsting met terrasdeuren en meerruitsvensters van recente datum. Op de kap drie dakkapellen met 12-ruits schuifvensters en erboven op de middenas van de gevel een vier-ruits dakkapel, alle bekroond door een tympaan.

(vervolg hoofdgebouwomschrijving) De achtergevel van het middenpaviljoen vertoont een onregelmatige gevelindeling met vier kleine ongelijkvormige rechthoekige vensters en een deur op kelder-niveau, die naar een tegen de achtergevel aangebouwde kleine rechthoekige rode bakstenen kade leidt. Beganegronds vier gelijkvormige 12-ruitsvenster en uiterst rechts een kleiner zes-ruitsvenster (de zandstenen omlijsting van laatstgenoemd venster is 18de-eeuws of ouder). Op de eerste verdieping twee zes-ruitsvensters en op de kap drie 12-ruits dakkapellen met tympaan. Aan weerszijden van de achtergevel een driehoekig uitgebouwd trappenhuis, dat aan

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

deze zijde de overgang vormt naar de twee in 1897 en 1899 gebouwde torens. Omstreeks 1879 werd het huis gerenoveerd. Deze renovatie plaats onder leiding van de Engelse architect Samuel Weatherly. In 1897 werd aan de NW-hoek van het middenpaviljoen naar ontwerp van deze de vierkante toren met klokvormige met leien gedekte torenhelm opgetrokken. Een bewaard gebleven ontwerp (Huisarchief Weldam) geeft aan, dat een zelfde toren aan de NO-zijde was geprojecteerd. In plaats hiervan werd in 1899, eveneens naar ontwerp van Weatherly, de huidige achthoekige toren gebouwd, waarschijnlijk om meer variatie in de architectuur van het huis te brengen. Deze toren wordt door een eveneens met leien gedekte achzijdige met boogvormig ingezwenkte vlakken in een ui-vormige spits eindigende helm bekroond. Op kelder-niveau zijn de torens van kleine vierkante vier- en zes-ruitsvensters met diefijzers voorzien. Beganegronds en op de eerste en tweede verdieping zijn historisende schuifvensters met meerruitsgeledingenaangebracht.

Centraal aan de linker gevel van het middenpaviljoen een uitgebouwd tot even onder de kroonlijst opgetrokken oorspronkelijk 16de-eeuws gemak, dat recentelijk van zijn in de 19de eeuw aangebrachte verhoging en torenkap is ontdaan. Aan de linker en rechter zijde van het gemak respectievelijk twee kleine vier-ruitsvensters en twee dubbele samengestelde vier-ruitsvensters, alle van diefijzers voorzien. Beganegronds links van het gemak een negen-ruits schuifvenster en rechts twee smalle twee-ruitsvensters (oorspronkelijk kloosterkozijnen). Op de eerste verdieping links van het gemak een, rechts twee 24-ruitsschuifvensters. Op de kap drie dakkapellen met 12-ruitsschuifvensters, die door een tympaan worden bekroond.

Inwendig is het huis in de loop der tijd sterk verbouwd en gewijzigd. De vlakke ribloze kruisgewelven en tongewelven van de kelderverdieping zijn waarschijnlijk in de 17de eeuw aangebracht. Gelijkvloers: in de bibliotheek een laat-gotische zandstenen schouw met twee vlakke wapenschilden. In de kamer in de westvleugel een laat 17de-eeuws stucplafond en tussen de beide vensters van de voorgevel een schoorsteen met ingebouwde ijzeren haard, waarop het jaartal 1687. Deze haard werd verworven bij de sloop van Kasteel Ijsselstein (1888). De door Weatherly geïnstalleerde trap naar de verdieping heeft een rijk gestoken 17de-eeuwse eikehouten leuning.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Kasteel, buitenplaats

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument